

УДК 330.3

Фінансова стійкість підприємства як показник його інвестиційної привабливості

Мельнь О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Харківського національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Кириєнко О.М.

магістр
Харківського національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Залучення фінансових інвестицій на підприємство є надзвичайно важливим для нього. Кожний суб'єкт господарювання зацікавлений в подальшому розвитку свого виробництва, підвищенні рівня конкурентоспроможності продукції і самого підприємства загалом. Для вирішення цього питання стане у пригоді аналіз фінансової стійкості підприємства. Інвестиційна привабливість підприємства гарантується надійністю фінансового стану і тісно пов'язана з ним. У статті розглянуті поняття фінансової стійкості підприємств та їх інвестиційної привабливості і виявлено взаємозв'язок між ними.

Ключові слова: економічна криза, інвестиційна привабливість, об'єкт інвестування, фінансовий стан, фінансова стійкість, платоспроможність.

Мельнь Е.В., Кириєнко А.М. ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ ЕГО ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

Привлечение финансовых инвестиций на предприятие является чрезвычайно важным для него. Каждый субъект хозяйствования заинтересован в дальнейшем развитии своего производства, повышении уровня конкурентоспособности продукции и самого предприятия в целом. Для решения этого вопроса будет полезным анализ финансовой устойчивости предприятия. Инвестиционная привлекательность предприятия гарантируется надежностью финансового состояния и тесно связана с ним. В статье рассмотрены понятия финансовой устойчивости предприятий и их инвестиционной привлекательности и выявлена взаимосвязь между ними.

Ключевые слова: экономический кризис, инвестиционная привлекательность, объект инвестирования, финансовое состояние, финансовая устойчивость, платежеспособность.

Melen' E.V., Kiriienko A.M. ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY AS AN INDICATOR ITS ATTRACTIVENESS

Attracting financial investment in the company is very important for him. Each entity is interested in further development of its production, improving the competitiveness of products and the enterprise as a whole. To address this issue will be useful for the analysis of financial stability of the company. The investment attractiveness of guaranteed reliability and financial condition closely associated with him. The article describes the concept of financial stability of enterprises and their investment attractiveness and found the relationship between them.

Keywords: economic crisis, investment attractiveness, investment object, financial position, financial stability, solvency.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні надзвичайно важливу роль в активізації інвестиційних процесів відіграє інвестиційна привабливість підприємства. В умовах обмеженості ресурсів та гострої конкуренції між підприємствами за одержання ресурсів та залучення максимально можливого обсягу інвестицій на перший план виходить питання про створення у інвесторів уявлення про інвестиційну привабливість підприємства. Оцінка інвестиційної прива-

бливості потенційного об'єкта інвестування є першим кроком під час прийняття інвестиційного рішення, тобто потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності вкладень за допомогою конкретних показників, які розраховуються в процесі здійснення її оцінки і одним із вагомих показників є показник фінансової стійкості підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні із залученням фінансових ресурсів на підприємства України існує певна

проблема, яка пов'язана з оцінюванням та підвищенням інвестиційної привабливості підприємства. Сутність та визначення рівня інвестиційної привабливості підприємств досліджувалися багатьма відомими вченими та науковцями. Серед них можна виділити праці таких науковців, як І.О. Бланк, М.Н. Крейніна, Д.М. Черваньов, В.В. Бочаров, В.В. Шеремет, С.О. Євтушенко.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Залучення фінансових інвестицій на підприємство є надзвичайно важливим для нього, особливо в умовах нестабільної економіки. Саме тому питання інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств дедалі стає все більш актуальним. Метою оцінки інвестиційної привабливості для підприємства є виявлення слабких і сильних сторін його фінансово-господарської діяльності, для інвестора – визначення стану та потенціалу можливого об'єкта інвестування. Роль визначення інвестиційної привабливості підприємства полягає в тому, щоб переконати потенційних інвесторів в необхідності та доцільності вкладень за допомогою конкретних показників, які розраховуються в процесі здійснення її оцінки. Одним із багатьох таких вагомих показників є показник фінансової стійкості підприємства, що є найважливішою характеристикою оцінки фінансового стану підприємства, яка визначає ефективне фінансове управління підприємством. Тобто інвестиційна привабливість підприємства гарантується надійністю фінансового стану і тісно пов'язана з ним.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-який кризовий період в економічній системі характеризується високим динамізмом, що потребує від кожного господарюючого суб'єкта швидкої реакції як на зміну економічної ситуації в економіці держави, так і на загальносвітові економічні зміни та підвищення здатності до миттєвого корегування практичних дій. Тобто підприємство, яке має в наявності такі якості, може забезпечити собі поступовий перехід до якісного нового стану господарювання [1].

Інвестиційна привабливість підприємства – це самостійна економічна категорія, яка є комплексною характеристикою фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства, перспектив розвитку у напрямі інноваційної діяльності та рівня ефективності залучення інвестиційних ресурсів з урахуванням факторів ризику.

Процес визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства на основі ана-

лізу показників його фінансово-господарської діяльності неможливий без визначення самого поняття «інвестиційна привабливість підприємства» [1].

Інвестиційна привабливість підприємства є аналізом інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансових показників, таких як фінансова стійкість, прибутковість, ліквідність активів та оборотність активів [2].

За визначенням М.Н. Крейніної, інвестиційна привабливість залежить від усіх показників, які характеризують фінансовий стан. Але якщо звукати проблему, то інвесторів будуть цікавити показники, які впливають на доходність капіталу підприємства, курс акцій та рівень дивідендів [3].

В.В. Бочаров визначає інвестиційну привабливість підприємства як досягнення мінімального ризику при вкладенні грошей у цінні папери тільки тих підприємств, які є стабільними та забезпечать отримання високого прибутку [4].

В.В. Шеремет визначає оцінку рівня інвестиційної привабливості підприємства як інтегральну характеристику показників його діяльності, тобто оцінку рівня ефективності результатів фінансово-господарської діяльності [5].

С.О. Євтушенко визначає оцінку рівня інвестиційної привабливості підприємства як сукупність характеристик його (підприємства – О. М., О. К.) виробничої, комерційної, фінансової і управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього [6].

Д.М. Черваньов визначає інвестиційну привабливість підприємства як сукупність показників фінансово-економічного стану підприємства, на основі аналізу яких потенційний інвестор може прийняти управлінське рішення щодо доцільності вкладення вільних засобів у розвиток цього підприємства без значного ризику їх втрати або неотримання очікуваного доходу на інвестований капітал [7].

Оцінка стану інвестиційної привабливості підприємства не передбачає розрахунку всіх наявних показників, як вважають багато спеціалістів. Модель комплексного аналізу, навпаки, повинна містити мінімальну кількість коефіцієнтів і таблиць, що відображають лише ті дані, які цікавлять керівника підприємства або потенційного інвестора [8]. Під час оцінки інвестиційної привабливості підприємства аналізуються такі основні показники, як коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт

фінансової стійкості, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт маневрування, коефіцієнт поточної ліквідності, фондвіддача, рентабельність власного капіталу, період погашення кредиторської заборгованості, співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт оновлення основних засобів, рентабельність виробництва, рентабельність обороту, рентабельність сукупного капіталу.

Можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та врахування інтересів партнерів, від можливості бачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. І як ми бачимо, одним із основних показників інвестиційної привабливості підприємства є показник фінансової стійкості.

В результаті кризи, що відбувається в державі, спостерігається спад активності в сфері промислового виробництва практично у всіх галузях економіки. Подолання кризової ситуації в Україні ставить найбільш вагоме нині питання, а саме питання забезпечення економічної стабільності розвитку. В умовах фінансової кризи зростає ризик неплатоспроможності підприємства. Питанням фінансового оздоровлення та поліпшення фінансового становища підприємства треба займатися на самому початку погіршення становища, а не тоді, коли воно вже перебуває на межі банкрутства, оскільки кожний суб'єкт господарювання зацікавлений в подальшому розвитку свого виробництва, підвищенні рівня конкурентоспроможності продукції і самого підприємства загалом. Для вирішення цього питання стане у пригоді аналіз фінансової стійкості підприємства.

Визначення фінансової стійкості підприємства необхідно не тільки для внутрішніх користувачів інформації про стан підприємства, тобто для самих підприємств та організацій, але й для зовнішніх користувачів – партнерів підприємств та організацій, які беруть безпосередню участь у їх діяльності.

Фінансово стійке та платоспроможне підприємство має ряд переваг перед іншими підприємствами для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Чим вище стійкість підприємства, тим більше воно незалежно від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, отже, тим менше ризик опинитися на краю банкрутства.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства протистояти операційним трудно-

щам. Це таке його становище, коли отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Під фінансовою стійкістю також розуміють характеристику відповідності структури джерел фінансування структурі активів підприємства. На відміну від аналізу платоспроможності підприємства, який оцінює оборотні активи та короткострокові зобов'язання, фінансова стійкість визначається на підставі аналізу співвідношення джерел фінансування і його відповідності стану активів [9].

Фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів в змінюваному внутрішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого ризику [10]. Виходячи з цього, фінансову стійкість можна розглядати як узагальнюючу характеристику підприємства. Поняття «стійкість» є динамічною характеристикою об'єкта. Деякі науковці вважають стійкість характеристикою стану, тому під час аналізу фінансового стану оцінюють і фінансову стійкість. Інші вважають більш узагальнюючою характеристикою саме фінансову стійкість організації, а фінансовий стан лише складовою, проявом стійкості. Але об'єднує ці підходи те, що оцінка фінансової стійкості дає змогу виявити слабкі сторони підприємства і визначити стабільність його положення.

Фінансова стійкість характеризується певними пропорціями між окремими групами активів і пасивів, а також можливістю поступального розвитку організації без загрози виникнення кризових ситуацій. Це стабільність фінансового стану підприємства, яка забезпечується достатньою часткою власного капіталу в складі джерел фінансування. Достатня частка власного капіталу означає, що зовнішні джерела фінансування використовуються підприємством лише в тих межах, в яких воно здатне забезпечити своєчасне їх повернення. У такому разі короткострокові зобов'язання не повинні перевищувати розмір ліквідних активів. Під ліквідністю розуміється здатність активів перетворюватися на кошти.

Звичайно, підприємство може продати майже будь-які активи (деякі з них для цього доведеться продати за надто заниженою вартістю). Проте слід розглядати таку ситуацію, коли підприємство безболісно вилучає з обігу активи, при цьому не порушу-

ючи нормального технологічного процесу. Йдеться лише про ліквідні активи, які перетворюються на кошти в ході їх нормального руху. До них належать еквіваленти коштів, фінансові вкладення, запаси готової продукції, призначеної для продажу, та дебіторська заборгованість [9].

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує співвідношення різних джерел фінансування діяльності (власного і позикового капіталу). Максимально допустиме значення цього коефіцієнта таке, що засвідчує не тільки ступінь ризикованої діяльності, але й можливість погасити борги власним капіталом [6]. Нормативне його значення – 0,50. Правильно проаналізувавши коефіцієнт фінансової стійкості, інвестор може зробити багато корисних висновків. Зростання боргових зобов'язань підвищує ризик втрати платоспроможності, оскільки борги треба повертати і, як правило, з відсотками. З іншого боку, кредиторська заборгованість збільшує і доходи підприємства, адже додаткове залучення капіталу сприяє збільшенню обігу і, відповідно, зменшенню собівартості та збільшенню прибутку. Саме тому важливо правильно розпоряджатися своїми боргами і слідкувати за показником фінансової стійкості.

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу повинен бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства [11].

Аналіз фінансової стійкості повинен показати наявність або відсутність у підприємства можливостей із залучення додаткових позикових коштів, здатність погасити поточні зобов'язання за рахунок активів різного ступеня ліквідності. Найбільш повно фінансова стійкість може бути розкрита на основі вивчення рівноваги між статтями активу і пасиву балансу. При врівноваженості активів і пасивів за термінами використання і по циклах забезпечується збалансованість припливу і відтоку грошових коштів, а отже, платоспроможність підприємства і його фінансова стійкість. Звідси випливає, що аналіз фінансової рівноваги активів і пасивів балансу є основою оцінки фінансової стійкості підприємства, його ліквідності та платоспроможності.

Визначення типу фінансового стану відбувається залежно від надлишку або нестачі планових джерел коштів для формування запасів і витрат (постійної частини оборотних активів), виділяють чотири типи фінансової стійкості.

Фінансовий стан підприємства є абсолютно стійким в тому випадку, якщо запаси і витрати менше суми планових джерел їх формування.

Якщо запаси і витрати дорівнюють сумі джерел їх формування, то підприємство має нормальну стійкість, при якій гарантується його платоспроможність.

Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан характеризується порушенням платіжного балансу при одночасному збереженні можливості відновлення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел в оборот підприємства (резервного фонду, фонду накопичення та споживання), кредитів банку на тимчасове поповнення оборотних коштів, підвищення нормальної кредиторської заборгованості над дебіторською.

Підприємство знаходиться у кризовому становищі, тобто на межі банкрутства в тому випадку, якщо запаси і витрати більше сум планових джерел їх формування і тимчасово вільних коштів. Рівновага платіжного балансу в такій ситуації забезпечується за рахунок прострочених платежів по оплаті праці, позичках банку, постачальникам, бюджету.

Пріоритетними напрямками підвищення фінансової стійкості і, як результат, залучення фінансових інвестицій на підприємство є удосконалення структури активів і пасивів підприємства, мобілізація схованих резервів підприємства, продаж низькорентабельних структурних підрозділів, створення умов для розвитку підприємництва і підприємницької діяльності, створення сприятливого клімату для бізнесу та інвесторів.

Висновки з цього дослідження. В результаті дослідження були розглянуті поняття інвестиційної привабливості та фінансової стійкості підприємства, а також визначено взаємозв'язок між ними. Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, що відображає результати його поточного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями та нарощувати свій економічний потенціал [12].

Фінансово стійке підприємство практично не залежить від коливань ринкової кон'юнктури, воно менше ризикує опинитися на межі банкрутства, що збільшує його інвес-

тиційну привабливість. Оцінка фінансового стану дає змогу інвесторам визначити фінансові можливості розвитку підприємства на майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник О.В. Інноваційні та інвестиційні процеси на промислових підприємствах України: сучасний стан і передумови розвитку : [монографія] / О.В. Мельник, Л.С. Стригуль. – Х. : ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. – 376 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – К. : МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Лимитед», 1995. – 448 с.
3. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности АО в промышленности и торговле / М.Н. Крейнина. – М. : Дело и Сервис, 1994. – 256 с.
4. Бочаров В.В. Инвестиции: Инвестиционный портфель. Источники финансирования. Выбор стратегии : [учебник для вузов по экон. спец.] / В.В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2002. – 286 с.
5. Керування інвестиціями : у 2 т. / [В.В. Шеремет, В.М. Павлюченко, В.Д. Шапіро та ін.]. – К. : Вища школа, 1998. – 512 с.
6. Євтушенко С.О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств : автореф. дис. / С.О. Євтушенко. – Х., 2001. – 20 с.
7. Черваньов Д.М. Менеджмент інноваційного розвитку підприємств України / Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К. : Знання, КОО, 1999. – 514 с.
8. Тютюнник В.О. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства / В.О. Тютюнник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/656?view=material.
9. Фінансова стійкість підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtk.com.ua/show/1cid04164.html>.
10. Економічний аналіз діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/1105051941400/ekonomika>.
11. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 680 с.
12. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : [підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.